

NRA Kansallinen Kivääriyhdistys ry

LAUSUNTO 08.08.2016

Sisäministeriö
PL 26
00023 Valtioneuvosto

kirjaamo@intermin.fi
elina.hirttio@intermin.fi

VIITE: Lausuntopyyntö SM1615952 00.01.05.00, SMDno-2015-2044

Kiitämme mahdollisuudesta antaa lausuntomme hallituksen esitysluonnoksesta ampuma-aselain ja rikoslain muuttamisesta. Sähköiseen asiointiin liittyvät muutosehdotukset ovat tärkeitä, huomioon otettaessa poliisin henkilöressurssien rajallisuus. On kuitenkin syytä huomioida, että poliisin asetietojärjestelmä on ollut kehitteillä jo n. 25 vuotta ja ongelmia järjestelmän toimivuudessa on havaittu jatkuvasti.

Valtion laitoksissa käytössä olevien tietojärjestelmien käyttäjien tulisi huomattavasti helpommin voida tarkistaa ja päivittää järjestelmän tietoja, jotta tietojärjestelmät palvelisivat valtuutettuja käyttäjiä helpommin. Useat tietojärjestelmät, kuten poliisin Patja, sisältää edelleen runsaasti virheellistä tietoa esim. varastetuista aseista. Sanktioiden puuttuminen virheellisten tietojen syöttämisestä ja käyttämisestä tulisi kirjata rikoslakiin, jotta poliisin käytössä olevat tiedostot palvelisivat myös veronmaksajia!

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Aseen elinkaari- ja sijaintitietojen ilmoitusvelvollisuus koskisi ase-elinkeinoharjoittajan säilytettävänä tai korjattavana yli 90 päivää olevien ampuma-aseiden ja niiden osien säilyttämistä! Perusteena parantunut aseiden elinkaari- ja sijaintitietojen hallinta on ainoastaan byrokratiaa lisäävä vaatimus. Ampuma-aseiden oletettu laskennallinen määrä Suomessa on edelleen n. 1.600.000 kpl, joten minkäänlaista YJT:n kannalta merkittävää etua ei saavuteta aseyksilöiden lisäseurannalla.

Saamiemme tietojen perusteella poliisilaitoksilla suoritetaan rikoksista epäiltyjen henkilöiden osalta aserekisteritietojen ristiin ajaminen, jolloin mahdolliset salassa pidettävät tiedot voivat joutua sellaisten poliisien tietoon, joilla ei pitäisi olla pääsyä aserekisterin tietoihin. Vaika kyseessä ei olisi sellainen rikos, että se olisi peruste ampuma-aseiden haltuun ottoon, niin tietojen vuotaminen esim. median edustajille on mahdollista.

Soveltuvuustestistä luopuminen on myönteinen muutos, sillä mitään haettuja etuja ei testeillä ole voitu saavuttaa. Resurssija vaativien haastattelujen merkitys on hyvin kyseenalainen, mikäli kyseessä on jo useita hallussapitolupia omaava henkilö. 13.06.2011 voimaan tullut ampuma-aselaki on edelleen muistutuksena siitä, että huonosti valmisteltu ja politiikoille väärillä perusteilla säädettäväksi viety esitys on korjattava täydellisesti!

NRA Kansallinen Kivääriyhdistys ry

Hankitun ampuma-aseen esittämisestä luopuminen on ajankohtainen ja myönteinen asia, sillä aseelinkeinoharjoittajan myymän ase on vastattava hankintaluvan kriteerejä ja yksityiseltä henkilöltä hankittu ase on jo valmiiksi poliisin rekisterissä.

Asekeräilijän oikeudesta pitää tiedostoa, ehdotetaan luovuttavaksi ja heidän tulisi hankkia aseluvat jokaiselle hankkimalleen ampuma-aseelle ja niiden osille. On ilmeisesti jälleen uskottu EU:n Komission esittämiä väitteitä asekeräilijöiden aiheuttamasta ongelmasta Islamia tunnustavien terroristien asehankintojen suhteen. Esitetyt väitteet ovat yksilöimättä ja niihin liittyy erityisesti Pariisin terrori-iskun osalta Genarmerien mahdollinen osuus aseiden hankinnassa. Suomen viranomaisten ei ole syytä uskoa ilman selkeitä todisteita suomalaisten asekeräilijöiden osallisuudesta minkäänlaiseen rikolliseen toimintaan Euroopassa tai Suomessa ilman lainvoimaisia tuomioita!

Ampuma-aseen, aseiden osan, tehokkaan ilma-aseen ja vaarallisten ammusten hankkimiseen tai hallussapitoon oikeutettavan luvan peruuttamisen on syytä tapahtua ainoastaan käräjäoikeuden lainvoimaisen tuomion kautta. Aseiden väliaikainen haltuunotto voidaan edelleen suorittaa poliisin toimesta, mutta asia on saatava aina mahdollisimman pian oikeuden päätettäväksi. Poliisin valtuuksien kasvattaminen toimivaltaisena viranomaisena on Suomessa jo ylittämässä demokraattisen kontrollin. Hankkimis- ja hallussapitolupa on hakemuksesta myönnetty oikeus, joten sen pois ottamisen tulee perustua selkeästi direktiivin perusteeseen: henkilö on vaaraksi itselleen tai muille!

YLEISPERUSTELUT

Pääpiirteittäin esitys käsittelee nykytilaa ja suorittaa maakohtaisia vertailuja. Olennaista vertailujen osalta on se, että Sveitsissä on erittäin korkea asetiheys ja kansalaisten hallussa on satoja tuhansia sarjatulta ampuvia sotilasaseita. Vertailussa ei kuitenkaan tuoda esille sitä tosiasiaa, että Sveitsi on erittäin aseturvallinen maa ja Sveitsi ei kuulu Euroopan Unioniin. Sveitsi on erinomainen esimerkki itsenäisestä, maailman vanhimmasta demokratiasta, joten siksi myös suomalaisten viranomaisten tulisi myönteisessä mielessä puolustaa suomalaista ase-oikeutta!

Saksan asepassi on erittäin toimiva ratkaisu ja myös NRA Kansallinen Kivääriyhdistys ry pitää asepassia erinomaisesti Suomeen soveltuvaksi. Metsästäjien, asekeräilijöiden ja urheiluampujien osalta asepassi olisi turhaa asiointia vähentävä tekijä. Saksan lainsäädäntö on erittäin tiukka, eikä asepassin ole tiedetty aiheuttaneen viranomaisille turvallisuuteen liittyviä ongelmia.

Vertaaminen Norjaan on mielenkiintoista, sillä Norja ei ole EU:n jäsenvaltio, eikä sitä siksi oikeudellisesti sido asedirektiivi tai sen muutokset. Kyseessä on lähinnä norjalainen käytäntö toimia kuin Norja olisi EU:n jäsenvaltio. Norjassa kuitenkin Hemvärnet mahdollistaa tulivoimaisten aseiden säilyttämisen ja harjoittamisen niillä ilman erityisvalvontaa!

Terrorismin esittäminen todelliseksi syyksi direktiivin muutostarpeille on lähinnä suomalaisten poliitikkojen valinta, sillä useat entiset sosialistimaat, kuten Tsekin Tasavalta, Slovakia ja Unkari eivät tule implementoimaan tulevaa direktiivin muutosta Komission vaatimusten mukaisina.

NRA Kansallinen Kivääriyhdistys ry

Kotipaikkasidonnaisuudesta luopuminen on myönteinen asia, vaikka tilanteeseen on jouduttu poliisilaitosten vähentämisen ja nimismiespiireistä luopumisen kautta. Suurten keskusten poliisilaitosten ongelmana on asiakkaiden liian harva kohtaaminen ja siten heidän tuntemisensa säännöllisen asioinnin kautta. Esimerkkinä Helsingin Poliisilaitos oli 1960–1985 välisenä aikana malli useimmille poliisilaitoksille hyvin toimivasta aselupahallinnosta. Lupaprosessi oli nopea ja vaivaton, sillä luvan myöntävä poliisi tunsu suuressa kaupungissa säännöllisesti asioivat asiakkaat!

Terveydenhuollon ammattihenkilöstö ei omaa sellaista pätevyyttä, lukuunottamatta mahdollisesti potilasta hoitavaa lääkäriä, että sen antamaan lausuntoon voidaan suoraan perustaa aseiden haltuun ottaminen. Terveydenhuollon parissa työskentelee paljon sellaisia henkilöitä, joiden poliittinen tai muu näkemys on ampuma-aseiden omistamisen vastainen, joten jo 13.06.2011 voimaan tulleen ampuma-aselain eduskuntakäsittelyn aikana annetuista lausunnoista olisi ko. asiantila pitänyt ymmärtää.

Asekeräilijöiden tiedostoluvista luopuminen tulisi merkitsemään suurta taloudellista panostusta uusien lupien hankkimisen kautta ja erityisesti aseiden osien osalta vaatimus on täysin kohtuuton. Epäily keräilijöiden aseiden tai aseiden osien joutumisesta rikollisten tai Islamia tunnustavien terroristien käsiin ei perustu oikeudenkäyntipöytäkirjoihin tai voimassaoleviin tuomioihin Suomessa. Direktiivin muutosesitys on yksinomaan EU:n Komission tavoitteiden mukainen, eli riisua jäsenvaltioiden kansalaiset aseista. Prosessi ei tule jäämään tähän muutosesitykseen, vaan jatkuu edelleen tavoitteen saavuttamiseksi.

ESITYKSEN VAIKUTUKSET

Sähköisen menettelyn kehittäminen on osoittautunut kilpailuttamisesta huolimatta yllättävän kalliiksi. Vaikka sähköinen menettely säästää henkilöresursseja, niin arveluttavaa on järjestelmän haavoittuvuus ja kustannukset. Huomioonottaen tietotekniikkaan liittyvän osaamisen Suomessa yleensä ja erityisesti hyvin koulutettujen työllisyystilanteen heikkenemisen, niin ei voi välttyä vaikutelmalta, että päätös kalliin järjestelmän hankinnasta tehdään ilman, että kokeiltaisiin valtion hallinnossa olevien osajien suoraa rekrytointia.

Tietotekniikassa liiallinen riippuvuus USA:ssa sijaitsevien palvelimien käyttämisestä vaikuttaa suoraan kaiken tiedon siirtymisestä NSA:n ja sen kanssa yhteistyössä olevien tahojen kautta USA:n tiedusteluelimille. Mahdollisen eurooppalaisen kriisin syveneminen johtaa automaattisesti tiedon väärinkäyttämiseen ja valtion sisäisen turvallisuuden heikkenemiseen. Suomen tulisi olla riippumaton USA:ssa sijaitsevista palvelun tarjoajista ja pyrkiä EU:n alueella turvallisempaan verkkoon.

Viranomaisten toiminnan kannalta on hyvä vähentää tarpeetonta asiointia, minkä mahdollistaa siirtyminen sähköiseen asiointiin. Aseiden näyttäminen on tarpeeton toimenpide, mikäli ase on hankittu vuoden 1998 jälkeen ja se on rekisteröity nykyisin käytössä olevaan Luhti-järjestelmään. Sääntelyn purkamisen tavoite on linjassa hallitusohjelman tavoitteiden kanssa!

SUHDE PERUSTUSLAKIIN

Poliittisen ohjauksen johdosta 01.01.1998 voimaan tulleesta ampuma-aseista jätettiin ampuma-

NRA Kansallinen Kivääriyhdistys ry

aseen hallussapitämisen oikeus henkilökohtaisen koskemattomuuden suojaamiseksi pois. Perustuslaki ei pysty suojaamaan yksilön henkilökohtaista koskemattomuutta erityisesti syrjäseuduilla ja tilanne on edelleen vaikeutunut poliisin siirryttyä suuriin poliisilaitoksiin kaukana haja-asutusalueista. Mikäli Suomeen saadaan Valtiosääntötuomioistuin, voidaan tämä kysymys vihdoinkin saada oikeisiin mittasuhteisiin.

Aseoikeus perustuu maanomistajan oikeuteen käyttää omistamiaan maita haluamallaan tavalla ja siihen liittyy metsästysoikeus. Perusteet olla myöntämättä lupaa pitää aina olla painavammalla, kuin myöntämisen ollessa kyseessä. Ampuma-aseet ovat ainoastaan esineitä, joiden käyttäjä voi olla viranomainen tai yksityishenkilö, jonka toimien seurauksena aseella tehdään niiden käyttötarkoituksen mukaisia tehtäviä.

OMAISUUDEN SUOJA

Ampuma-ase on irtainta omaisuutta ja aseiden omistaminen esimerkiksi perinnön kautta ei pitäisi olla liian monimutkainen lupaprosessi. Esim. Saksassa perilliset voivat omistaa asekoelman, mutta he eivät saa käyttää kokoelmassa olevia aseita tai siirtää niitä muualle ilman viranomaisen lupaa. Arvokkaiden aseiden ollessa kyseessä luvanhaltijan kuolema ei voi olla peruste aseiden pakkomyynnille, vaan perillisen tai perillisten tulee voida saada aseille hallussapitoluvat ilman käyttöoikeutta.

Omaisuuksien suojan kannalta ongelmaksi on muodostunut aseiden haltuunotto väärin ilmoitettujen perusteella ja haltuunoton yhteydessä kotietsinnäksi muodostuneesta toimenpiteestä on jätetty lähes aina pitämättä lain edellyttämää pöytäkirjaa haltuunotetuista aseista ja esineistä. Poliisin toiminnan laadun ollessa arvioitavana lain kannalta, niin rangaistus tulisi kirjata lakiin asianmukaisen pöytäkirjan pitämättä jättämisestä.

RIKOSOIKEUDELLINEN LAILLISUUSPERIAATE

Yksilötietojen ilmoitusvelvollisuuden laiminlyönnin kriminalisointi ase-elinkeinoharjoittajan osalta on hyväksyttävissä, mutta korjattavana näemme edelleen kaasusumuttimien pitämisen luvanvaraisina itsepuolustuvälineinä. Kaasusumutin on erinomainen väline liikuttaessa karhualueella ja myös yötyössä toimiville ravintolatyöntekijöille. Luvan saaminen on liian vaikea prosessi ja näemme kaasusumuttimien olevan vähemmän ruumiinvamman tuottamiseen tarkoitettuna välineenä. Jokainen raiskattu nainen on liikaa, joten aselaista tulisi kiireellisesti poistaa kaasusumuttimet tai helpottaa ratkaisevasti lupamenettelyä, kuten luvattiin vuonna 1997 aselain valmistelun yhteydessä!

Lakiehdotus voidaan käsitellä tavallisessa lainsäätämisyksikössä.

YHTEENVETO

NRA Kansallinen Kivääriyhdistys ry pitää myönteisenä pyrkimystä pienentää byrokratiaa valtion hallinnossa ja myös aselupien käsittelyn yhteydessä. Näemme kuitenkin ongelmaksi aseluparekisterin tietojen joutumisen väärin käsiin. Salassa pidettävien tietojen käsittely ei voi olla asiallista ja turvallista, mikäli myös tavalliset järjestyspoliisit pääsevät tarkistamaan mahdollisen

NRA Kansallinen Kivääriyhdistys ry

aseluvanhaltijan tiedot.

Lehdistölle ja yleensä medialle annetaan liian helposti tietoja salassa pidettävistä aseisiin liittyvistä asioista, jolloin rikollisessa tarkoituksessa toimivat henkilöt saavat käsiinsä laittomaa toimintaansa edistävää tiedustelutietoa. Terveystieteiden ammattihenkilöstöllä ei saa missään nimessä olla pääsyä salassa pidettäviin ampuma-aseita ja niiden osia koskeviin tiedostoihin.

Tietovuotojen estämiseksi on rikoslakiin saatava mahdollisimman pikaisesti sanktiot salassa pidettävien tietojen asiattomasta katsomisesta, sekä luovuttamisesta ulkopuolisille!

Euroopan Unionin asedirektiivin mahdolliset muutosvaatimukset voivat tulla voimaan jo 2018, jolloin jälleen kerran joudutaan aselakia korjaamaan. Näemme olennaisen tärkeänä sen, että hallituksen esityksen luonnos korjataan siten, että hallituksen esityksen mennessä Eduskuntaan, ei ilmene tarvetta sen korjaamiseen uuden lausuntokierroksen kautta.

Kunnioitavasti,

NRA Kansallinen Kivääriyhdistys ry

Runo K. Kurko
puheenjohtaja

Erkki Katerma
hallituksen jäsen
erityisasiantuntija